

Članak Prvog zamjenika visokog predstavnika Donalda Haysa: “Vrijeme je da se poljoprivrednici prestanu zanemarivati”

20. novembar 2004.godine

Evropska komisija procjenjuje da je od sada do 2010. godine potrebno potrošiti 16 miliona KM kako bi se upravljanje poljoprivrednim sektorom u Bosni i Hercegovini podiglo na evropske standarde.

Administracija na evropskom standardu podrazumijeva organizaciju efikasnih inspekcija poljoprivrednih proizvoda, osmišljavanje poljoprivrednih subvencija koje bi bile sasvim ciljane i koje bi zadovoljavale potrebe za održivim razvojem, omogućavanje saradnje među poljoprivrednicima kao i potrebu da se osigura da poljoprivrednici u BiH imaju direktan uticaj na osmišljavanje poljoprivredne politike. Drugim riječima, organi vlasti moraju početi pružati poljoprivrednicima one usluge i pomoć koju oni kao građani ove zemlje imaju pravo očekivati.

Ovo se još uvijek nije desilo – ali vlada je konačno shvatila poruku, zahvaljujući djelovanju samih poljoprivrednika. Mnoge od administrativnih problema koji opterećuju poljoprivredu BiH (popričajte sa bilo kojim poljoprivrednikom i oni će vam odmah dati dugačku listu sasvim legitimnih pritužbi) moguće je ispraviti, i to brzo, ukoliko bi došlo do nekih razmunih administrativnih promjena. To treba uraditi sada.

Niska produktivnost u oblasti poljoprivrede mogla bi se prevazići poboljšanjem ambijenta za investicije.

Poljoprivrednici u ovoj zemlji vrijedno rade – ali ne mogu osigurati pristup kreditima i investicionom kapitalu. Razloga za to leži u činjenici da entitetske vlade nemaju resurse da obezbijede investicione garancije, te u često nejasnim propisima koji uređuju oblast vlasništva i upravljanja zemljištem. Također, privatne investitore od investiranja u ovdašnju poljoprivredu često odvraća činjenica da su sama poljoprivredna gazdinstva isuviše sitna. Veličina prosječnog poljoprivrednog gazdinstva u ovoj zemlji je od dva do pet hektara, što je manje čak i od gazdinstava u Sloveniji, Latviji i Austriji, zemalja čija su poljoprivredna gazdinstva među najmanjima u EU. Postojeći bosanskohercegovački Zakon o naslijeđivanju zahtijeva da se imanja dijele na jednake dijelove koji pripadaju nasljednicima vlasnika imanja, ukoliko ne postoji testament u kome je navedeno drugačije. Ovo je kroz istoriju bio problem evropske poljoprivrede, što je u drugim zemljama dovelo je do opsežnih reformi, tako da smatram da će se i u ovoj zemlji ova oblast morati reformirati ukoliko se želi uspješan poljoprivredni sektor.

Još jedna oblast koja zahtijeva pažnju je činjenica da postoji obilje zakona koji uređuju – odnosno bolje rečeno *ne* uređuju – poljoprivredni sektor, a koji se međusobno preklapaju.

Evropska komisija je upravo završila funkcionalnu studiju poljoprivrednog sektora u BiH, i zaključak te studije je da Bosni i Hercegovini treba Ministarstvo poljoprivrede – koje uostalom ima i svaka članica EU kao i zemlje koje teže članstvu u EU. Uostalom, kao i gotovo svaka zemlja na svijetu.

Na ovaj način bi se, ako ništa drugo, ustanovila institucija za kontakte između poljoprivrednika iz BiH i Komisije za poljoprivredu EU. Osiguralo bi se ustanovljavanje standarda za cijelu zemlju, nešto što je neophodno za priključenje EU.

No, što je još važnije, otvorio bi se put značajnoj racionalizaciji zakona koji uređuju poljoprivrednu proizvodnju i marketing, od čega bi imali koristi poljoprivrednici u

svakom dijelu BiH.

Ministarstvo poljoprivrede BiH ne bi značilo dupliciranje birokratije postojećih entitetskih ministarstava. Ono bi bilo neophodni mehanizam kojim bi se osiguralo da postojeća ministarstva pružaju bolje usluge poljoprivrednicima (i građanima), tako što bi se zakonodavni i administrativni planovi koordinirali na pravi način. Na primjer, državno ministarstvo bi preuzelo razvoj i upravljanje okvirnom poljoprivrednom politikom i predstavljalo interese BiH na međunarodnom nivou (EU, WTO i pregovori o Sporazumima o slobodnoj trgovini), dok bi se entiteti mogli sa većom efikasnošću fokusirati na pružanje boljih usluga poljoprivrednicima u smislu istraživanja, obrazovanja, unapređenja tehnologije, poboljšanja obuke i bolje marketinške podrške.

U postojećim ministarstvima aktivnosti i radna mjesta se dupliciraju, što BiH sebi jednostavno ne može priuštiti.

Na nedavno održanoj konferenciji na kojoj je razgovarano o zaključcima iz funkcionalne studije Evropske komisije, političari i državni službenici složili su se da će raditi u cilju stvaranja Ministarstva poljoprivrede BiH. Međunarodna zajednica podržava ovu inicijativu. Željeli bismo da se Ministarstvo poljoprivrede uspostavi i počne sa radom u toku 2005. godine.

Isuviše dugo poljoprivreda u BiH se tretira kao građanin drugog reda i kao jedna od stavki sa samog dna ljestvice prioriteta. To se mora promijeniti, a uspostava Ministarstva poljoprivrede BiH je jedan od načina da se to promijeni. Takvo ministarstvo bilo bi od koristi poljoprivrednicima i pomoglo bi da se izgradi prosperitetan i funkcionalan poljoprivredni sektor – od čega bi imali koristi svi građani ove zemlje.